

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 M. STRATEGINIS PLANAS

ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

2021 M. GRUODIS

```
graph LR; A[Situacijos analizė] --> B[SSGG teiginiai]; B --> C[BŽŪP tikslų ir nacionalinių poreikių dermė]; C --> D[Privalomieji įsipareigojimai ir finansinis planas]; D --> E[Priemonės poreikiams įgyvendinti]; E --> F[Apibrėžimai ir bendrieji reikalavimai (GAAB ir VR)]; F --> G[Rodiklių sistema];
```

Situacijos analizė

SSGG teiginiai

BŽŪP tikslų
ir nacionalinių
poreikių
dermė

Privalomieji
įsipareigojimai
ir finansinis
planas

Priemonės
poreikiams
įgyvendinti

Apibrėžimai
ir bendrieji
reikalavimai
(GAAB ir VR)

Rodiklių
sistema

Poreikių reitingavimas – pagrindiniai kriterijai

- **ES programų** tęstinumas
- **ES įsipareigojimai:** BŽŪP tikslai ir privalomieji įsipareigojimai (ringfencing)
- **Lietuvos nacionaliniai ilgalaikiai tikslai**, suformuoti Lietuva 2030 ir kt. dokumentuose pagal Strateginio planavimo sistemą
- **2020 atliktas reitingavimas** pagal soc. partnerių ir mokslininkų nuomonę
- **Alternatyvūs finansavimo šaltiniai** tenkinti šiems poreikiams (struktūriniai fondai, Modernizavimo fondas ir pan.)

Privalomieji įsipareigojimai

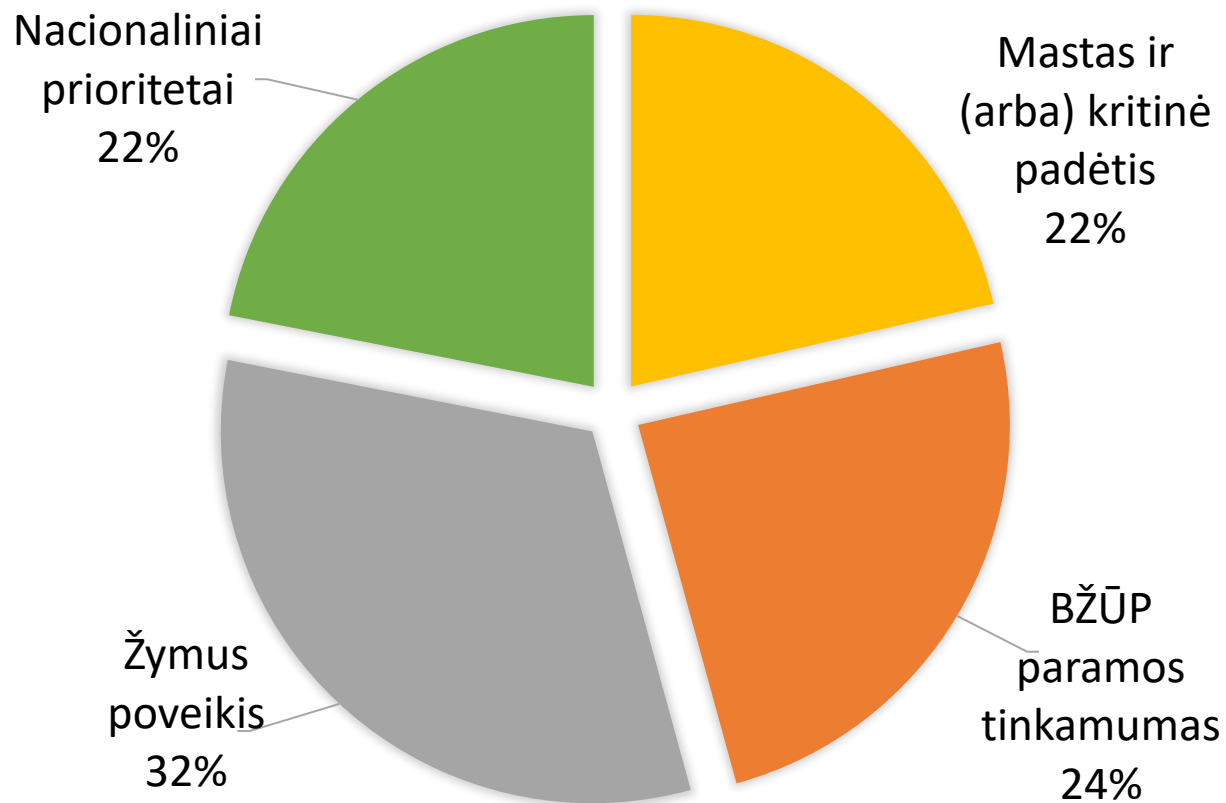
EŽŪGF (I ramstis, tiesioginės išmokos ir sektorinė parama)

- **NE MAŽIAU 24 PROC.** lėšų turi būti skiriama **ekoschemoms** – išmokoms už aukštesnių nei privalomų agro-aplinkosauginių praktikų taikymą ūkiuose. (2023 ir 2024 m. minimalus indėlis turi būti **22,5 proc.**, vėliau - ne mažiau **25 proc.** Lėšų)
- **NE MAŽIAU 10 PROC.** lėšų turi būti skirta papildomai perskirstymo paramai
- **NE MAŽIAU KAIP 3 PROC. (90 MLN. EUR) TI** lėšų ekvivalentas turi būti skirtas **jauniesiems ūkininkams, remiant iš I ir (arba) II ramsčių.**

EŽŪFKP (II ramstis, investicinė parama)

- **NE MAŽIAU 35 PROC.** lėšų turi būti skiriama **aplinkosaugos ir klimato** tikslams;
- **NE MAŽIAU 5 PROC.** lėšų turi būti skiriama bendruomenės inicijuotai vietos plėtrai (**LEADER**);

Svarbiausi kriterijai prioretizuojant poreikius – socialinių partnerių ir mokslininkų nuomonė (2020 m. tyrimas)

Žymus poveikis - ilgalaikis poveikis didinant konkurencingumą, efektyvumą, pasiekiant kelis tikslus

BŽŪP paramos tinkamumas - atitinka BŽŪP tikslus ir taikymo sritis; kuriamos viešosios gėrybės ir inovacijos; aukštesni klimato ir aplinkos standartai

Nacionaliniai prioritetai - sietini su indėliu į nacionalinius tikslus ir strategijas; įvertinama išlaidų - naudos analizė nacionaliniu mastu.

Mastas ir (arba) kritinė padėtis - apima didelę teritoriją ar ūkių skaičių; didele apimtimi atspindi žemės ūkio ir kaimo plėtros situaciją

**NACIONALINIAI
TIKSLAI IR
VYRIAUSYBĖS
PRIORITETAI**

Apsirūpinimas tvariais metodais užauginta žemės ūkio produkcija ir sektoriaus pridėtinės vertės didinimas
(Žemės ir maisto ūkio pridėtinės vertės ir konkurencingumo didinimas (5.9))

Prisitaikymas prie klimato kaitos ir gamtinių išteklių saugojimas
(Tvarios žemės ūkio ir maisto gamybos sistemos bei gamtinio kapitalo apsauga ir tvarus naudojimas (6.4 ir 6.5))

Gyvybingo ir ūkininkavimui bei verslui patrauklaus kaimo kūrimas
(Gyvybingas kaimas ir regioninės politikos decentralizavimas (7.3 ir 7.1.6))

**ES BŽŪP
PRIVALOMI
TIKSLAI**

Remti perspektyvių ūkių pajamas bei ūkių atsparumą

Padėti švelninti klimato kaitą ir plėtoti darniąją energetiką

Pritraukti jaunuosius ūkininkus ir skatinti verslo kūrimą

Labiau orientuotis į rinką ir didinti konkurencingumą

Skatinti darnųjį vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių valdymą

Skatinti užimtumą, augimą, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą

Gerinti ūkininkų padėtį vertės grandinėje

Padėti apsaugoti biologinę įvairovę, ekosistemas, buveines bei kraštovaizdžius

Siekti, kad ES žemės ūkio sektorius labiau atitiktų visuomenės poreikius

**IDENTIFIKUOTI
PRIORITETINIAI
POREIKIAI**

Veiklos tvarumas ir tęstinumas

Aukštesnė pridėtinė vertė

ŠESD mažinimas ir absorbcija

Vandentvarka ir melioracija

Jaunųjų ūkininkų skatinimas

Bioekonomikos verslų plėtra

Parama smulkiems ir vidutiniams ūkiams

Inovacijos ir naujos technologijos

Trąšų naudojimo mažinimas

Kraštovaizdžio puoselėjimas

Kaimo bendruomenės

Gyvūnų gerovės užtikrinimas

Trumpos grandinės ir kooperacija

Partnerystė su gamintojais

Dirvožemio erozijos mažinimas

Biologinės įvairovės saugojimas

Saugūs ir ekologiški produktai

Užimtumas ir socialinė įtrauktis

**NACIONALINIAI
TIKSLAI IR
VYRIAUSYBĖS
PRIORITETAI**

Apsirūpinimas tvariais metodais užauginta žemės ūkio produkcija ir sektoriaus pridėtinės vertės didinimas
(Žemės ir maisto ūkio pridėtinės vertės ir konkurencingumo didinimas (5.9))

Prisitaikymas prie klimato kaitos ir gamtinių išteklių saugojimas
(Tvarios žemės ūkio ir maisto gamybos sistemos bei gamtinio kapitalo apsauga ir tvarus naudojimas (6.4 ir 6.5))

Gyvybingo ir ūkininkavimui bei verslui patrauklaus kaimo kūrimas
(Gyvybingas kaimas ir regioninės politikos decentralizavimas (7.3 ir 7.1.6))

FINANSAVIMAS

EŽŪGF (I ramstis, tiesioginės išmokos ir sektorinės programos):	1620,2 mln.
BF (Bendrasis finansavimas iš valstybės biudžeto):	2,8 mln.
EŽŪFKP (II ramstis, investicijos į kaimo plėtrą):	283,4 mln.
BF (Bendrasis finansavimas iš valstybės biudžeto):	86,6 mln.
viso KP (kaimo plėtrai):	370,0 mln.
VISO EUR:	1993,0 mln.

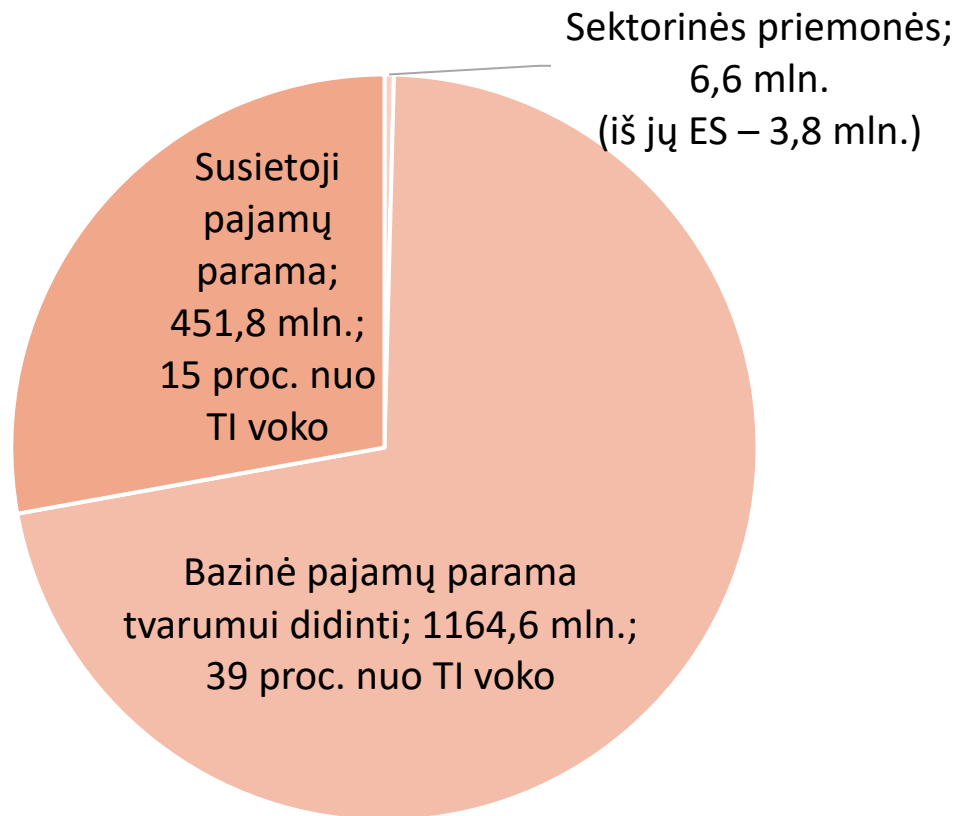
EŽŪGF (I ramstis, tiesioginės išmokos ir sektorinės programos):	723,6 mln.
EŽŪFKP (II ramstis, investicijos į kaimo plėtrą):	435,3 mln.
BF (Bendrasis finansavimas iš valstybės biudžeto):	86,0 mln.
viso KP (kaimo plėtrai):	521,3 mln.
VISO EUR:	1244,9 mln.

EŽŪGF (I ramstis, tiesioginės išmokos ir sektorinės programos):	672,3 mln.
EŽŪFKP (II ramstis, investicijos į kaimo plėtrą):	194,2 mln.
BF (Bendrasis finansavimas iš valstybės biudžeto):	50,7 mln.
viso KP (kaimo plėtrai):	244,9 mln.
VISO EUR:	917,2 mln.

Horizontalus tikslas (mokymai, konsultavimas, EIP, techninė pagalba) EŽŪFKP – 64,7 mln. BF – 50,3 mln. VISO EUR: 115,0 mln.

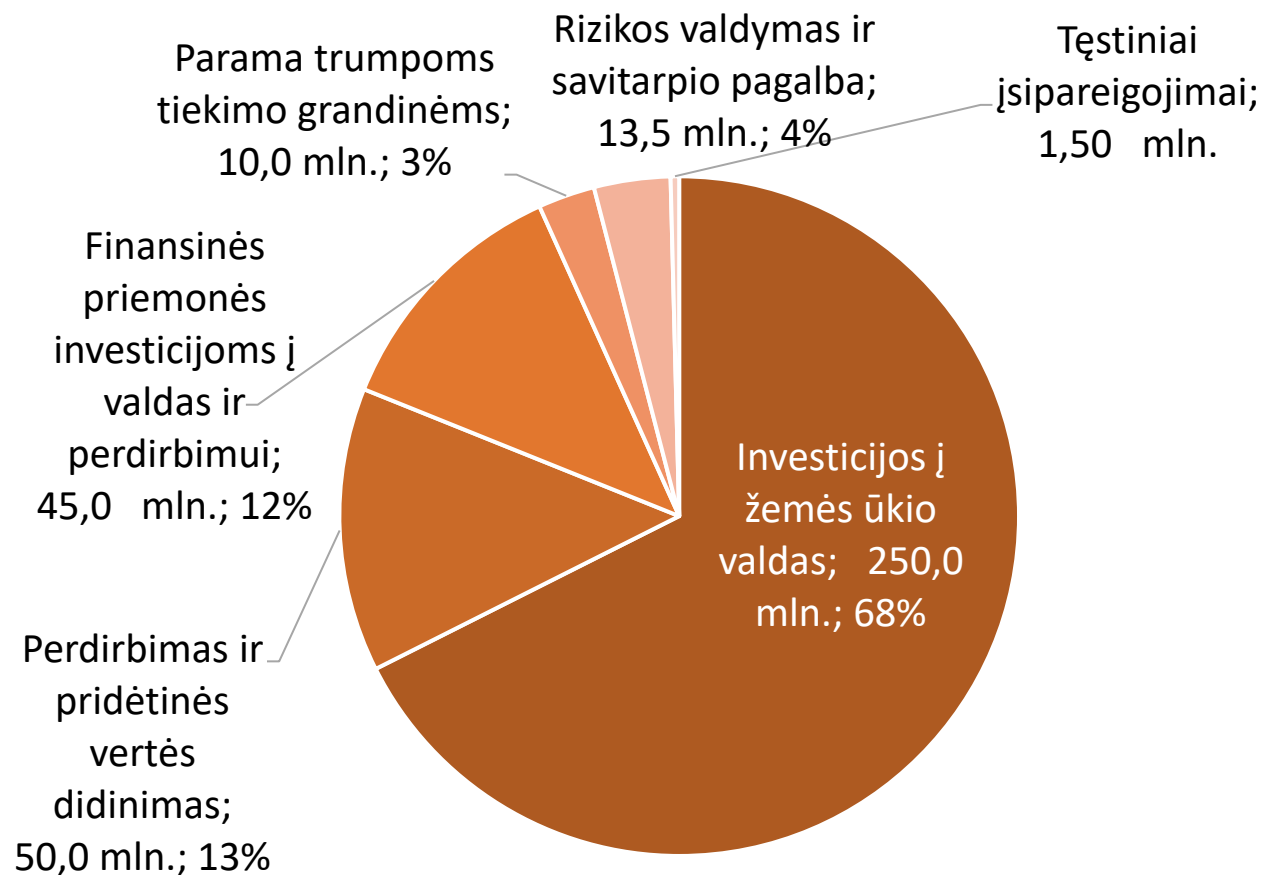
TIKSLAS: apsirūpinimas tvariais metodais užauginta žemės ūkio produkcija ir sektoriaus pridėtinės vertės didinimas (EUR, dalis)

I RAMSTIS (TIESIOGINĖS IŠMOKOS (TI))

1623 mln. EUR

II RAMSTIS (KP LĖŠOS (ES IR LT))

370 mln. EUR

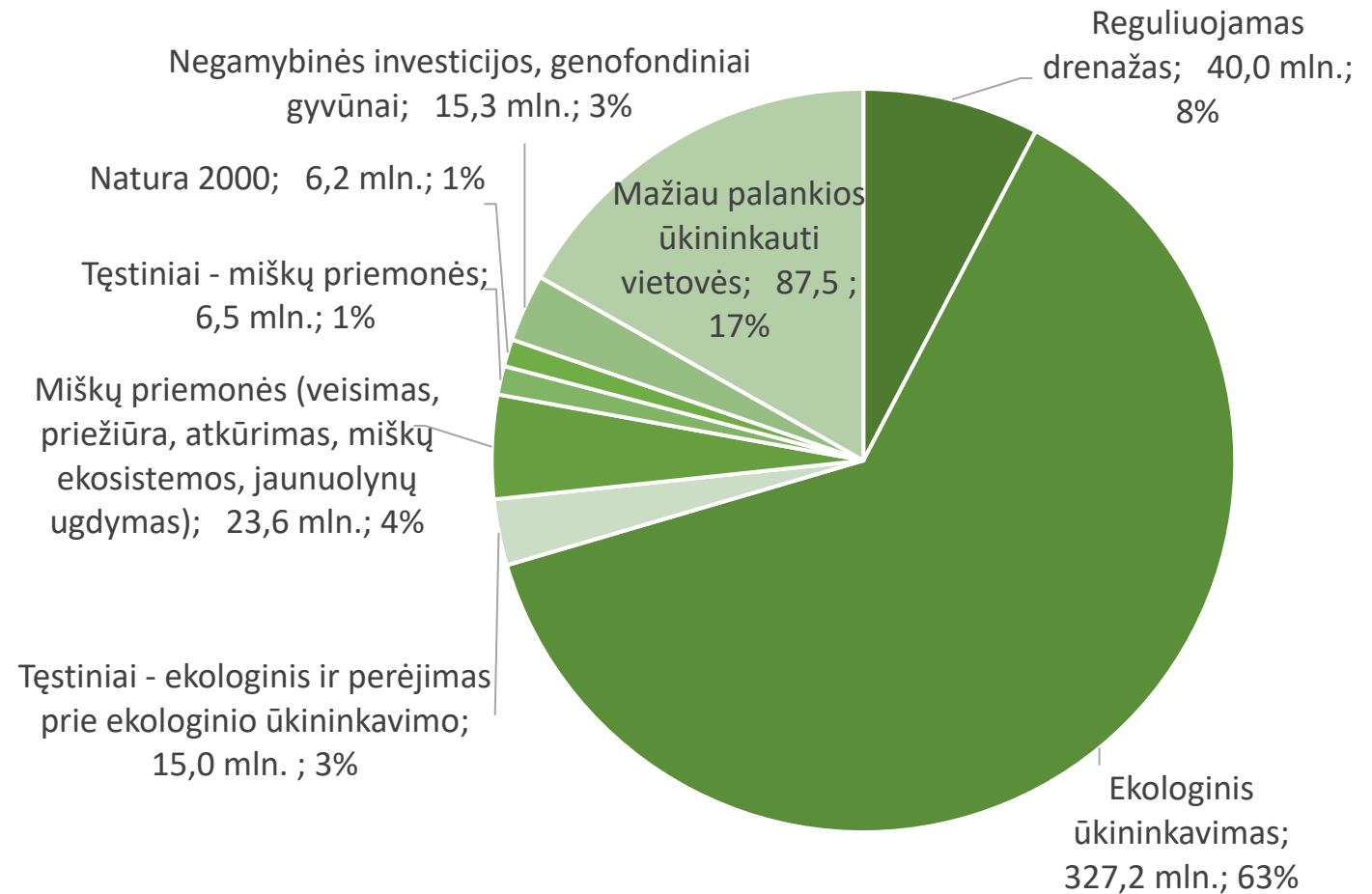
TIKSLAS: prisitaikyti prie klimato kaitos ir saugoti gamtinius išteklius (EUR, dalis)

I RAMSTIS (TIESIOGINĖS IŠMOKOS (TI))

723,6 mln. EUR

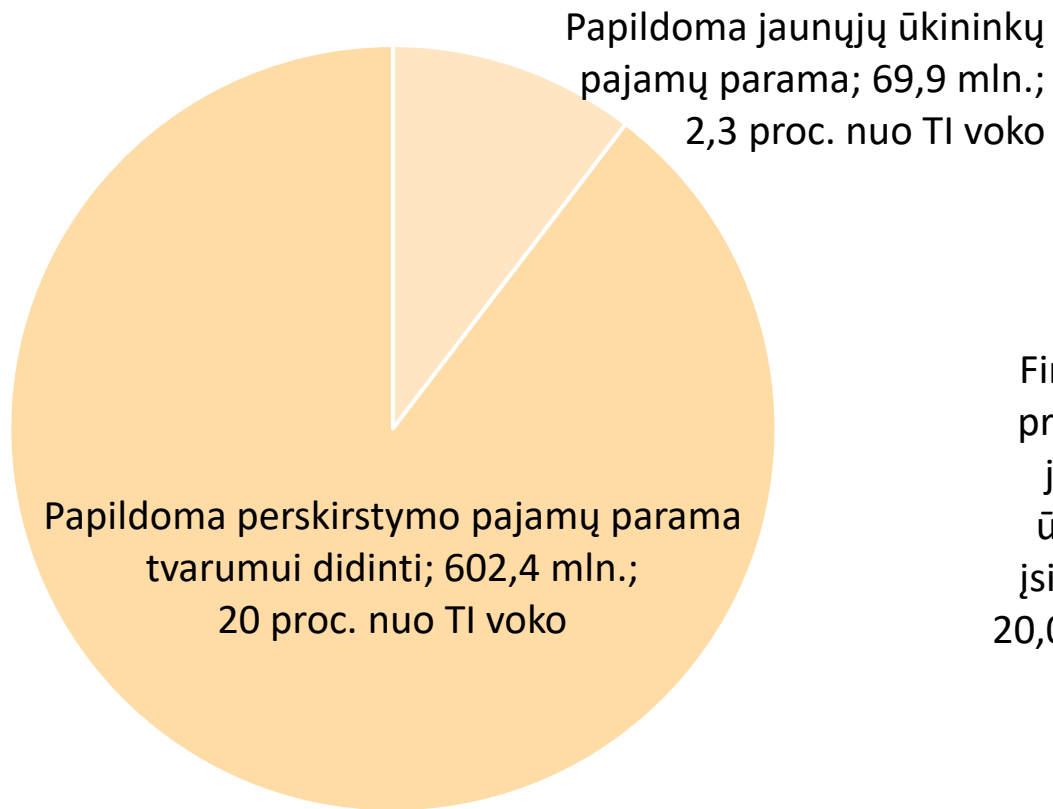
II RAMSTIS (KP LĖŠOS (ES IR LT))

521,3 mln. EUR

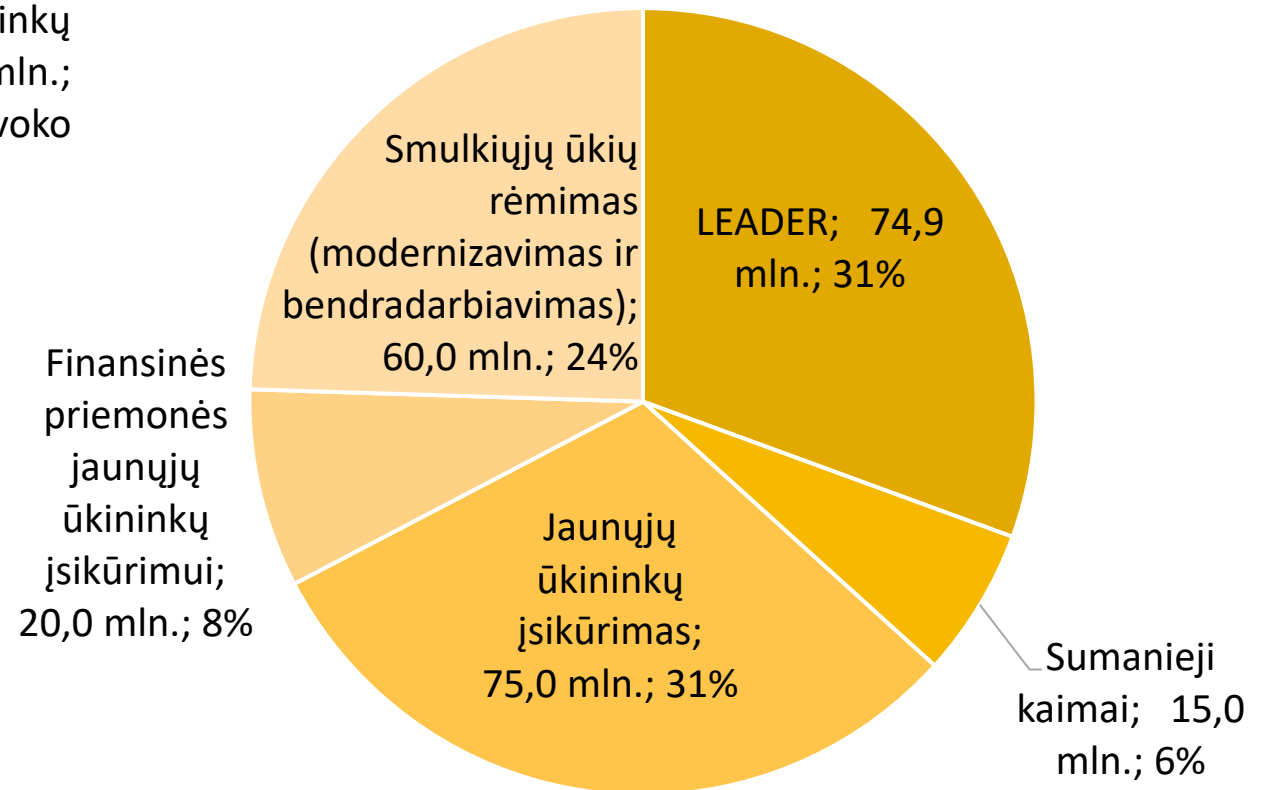
TIKSLAS: kurti gyvybingą ir ūkininkavimui, verslui patrauklų kaimą (mln. EUR, dalis)

I RAMSTIS (TIESIOGINĖS IŠMOKOS (TI))

672,3 mln. EUR

II RAMSTIS (KP LĖŠOS (ES IR LT))

244,9 mln. EUR

HORIZONTALUSIS TIKSLAS ir techninė parama (EUR)

II ramstis (KP lėšos)	ES ir LT bendrai	LT lėšos	ES lėšos
Techninė pagalba (įsk. Lietuvos kaimo tinklą)	95,0 mln.	46,0 mln.	49,0 mln.
Europos inovacijų partnerystė	6,0 mln.	1,0 mln.	5,0 mln.
Parama parodomiesiems projektams, mokymams, konsultavimui	14,0 mln.	3,3 mln.	10,7 mln.
VISO	115,0 mln.	50,3 mln.	64,7 mln.

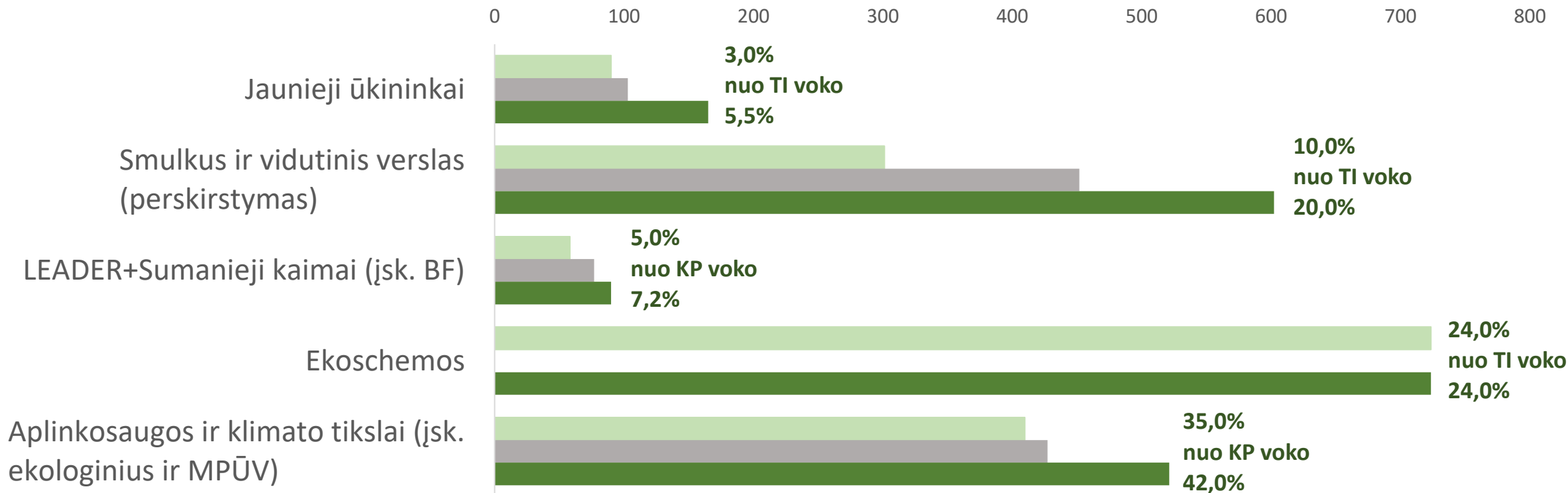
Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. STRATEGINIO PLANO FINANSAVIMAS

FINANSAVIMO ŠALTINIS	I RAMSTIS EŽŪGF - EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO GARANTIJŲ FONDAS (TIESIOGINĖS IŠMOKOS + SEKTORINĖS PROGRAMOS)	II RAMSTIS EŽŪFKP - EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI (KAIMO PLĖTRA)
ES lėšos 2023–2027 m.	3012,3 + 3,8 mln. Eur	977,5 mln. Eur
Iš jų privalomiems įsipareigojimams (nemažiau kaip)	1024,8 + 3,8 mln. Eur	391,0 mln. Eur
Bendrojo finansavimo (BF) lėšos	2,8 mln. Eur	273,7 mln. Eur
VISO:	4270,1 mln. Eur	

<https://zum.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/bendroji-zemes-ukio-politika/bzup-po-2020-metu/lietuvos-zemes-ukio-ir-kaimo-pletros-2023-2027-m-strateginis-planas/strateginio-plano-dalys>

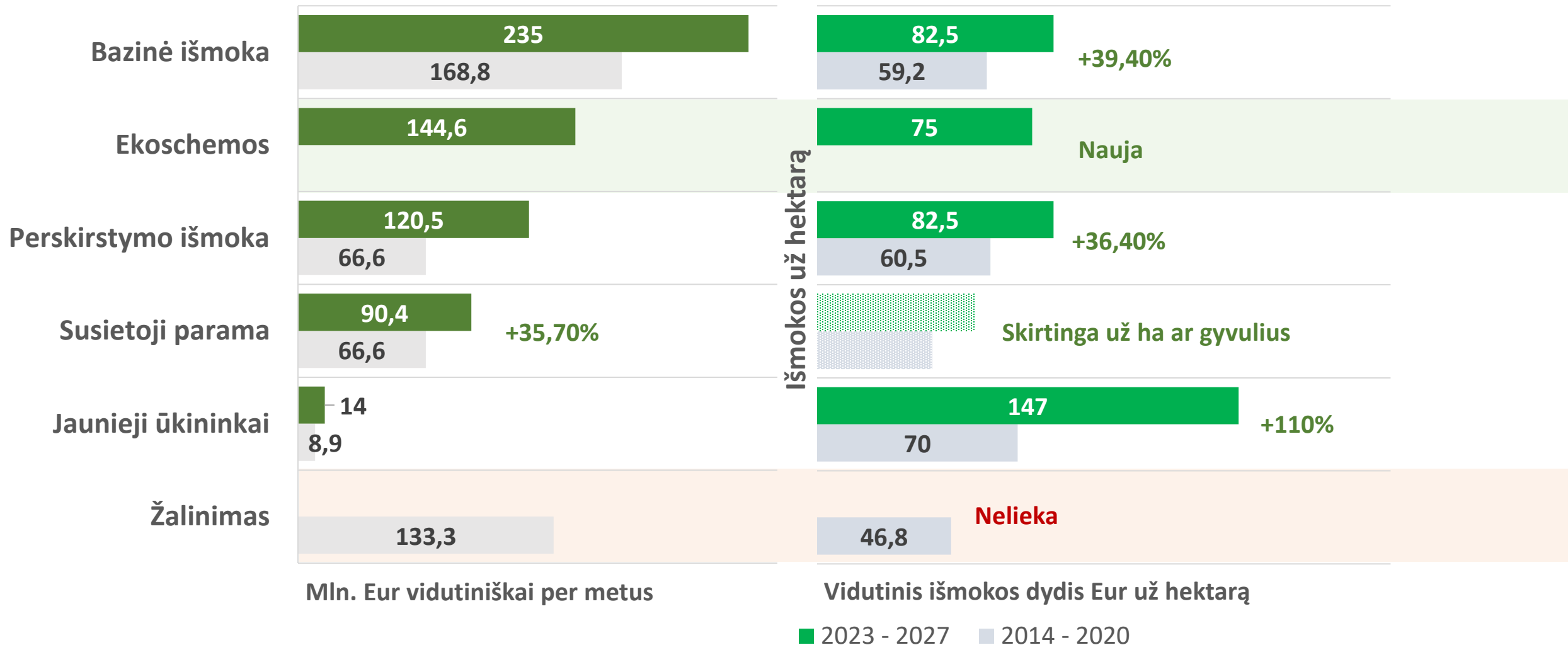
LĖŠŲ PASKIRSTYMO PAILYGINIMAS: PRIVALOMIEJI
ĮSIPAREIGOJIMAI, PRAĖJĘS LAIKOTARPIS IR NAUJAS
STRATEGINIS PLANAS

STRATEGINIO PLANO ambicija

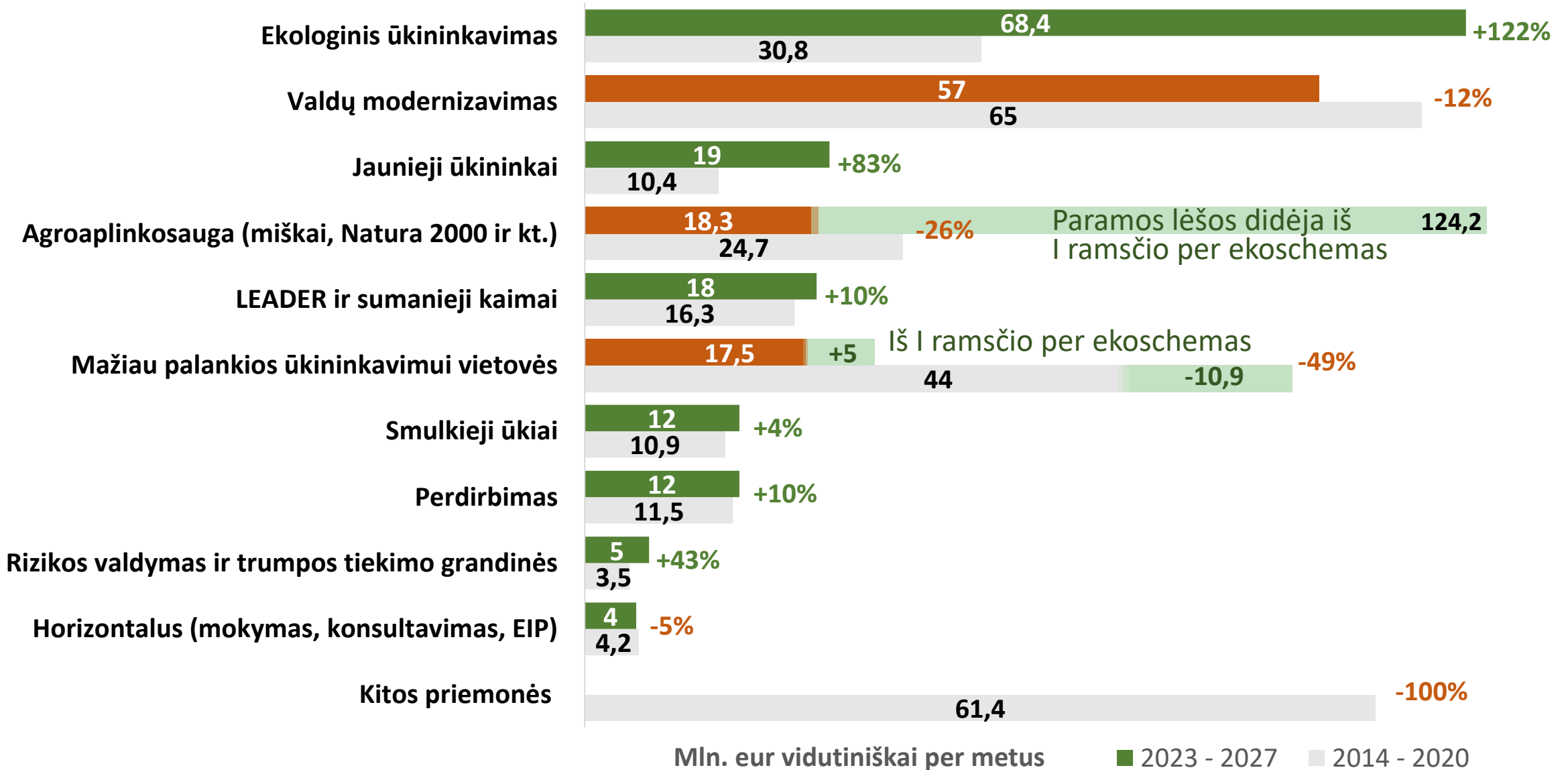

	Aplinkosaugos ir klimato tikslai (įsk. ekologinius ir MPŪV)	Ekoschemos	LEADER+Sumanieji kaimai (įsk. BF)	Smulkus ir vidutinis verslas (perskirstymas)	Jaunieji ūkininkai
■ Privalomieji EK įsipareigojimai (įsk. BF)	409,7	723,6	58,2	301,2	90
■ Pagal esamą situaciją	427,3		76,8	451,8	102,9
■ Strateginis planas 2023 - 2027	521,3	723,6	89,9	602,4	165 ¹⁴

LĒŠŲ POREIKIS tiesioginēms išmokoms (TI), ņvertinant privalomuosius ņsipareigojimus (mln. EUR metinis vidurkis ir vidutinē išmoka)

LĒŠŲ POREIKIS kaimo plētrai (KP), ņvertinant privalomuosius ņsipareigojimus (mln. EUR metinis vidurkis)

Atsisakoma investicinės paramos, kuri tiesiogiai nesusijusi su žemės ūkio veikla

2023 – 2027 m. iš II ramsčio KP lėšų NEBUS remiama:

- ne žemės ūkio verslas (įskaitant biudujų gamybą);
- plačiajuostis internetas;
- žvyrkelių asfaltavimas;
- kaimų atnaujinimas (projektai, įgyvendinami per Regioninės plėtros tarybas);
- miško infrastruktūros plėtra;
- miško technologijos (harvesteriai ir pan.);
- tradicinių amatų centrai;
- gamintojų grupės ir organizacijos;
- COVID-19 priemonės;
- asbestinių stogų keitimo priemonės

SIŪLOMA: VVG galėtų naujosiose strategijose numatyti rėmimą per LEADER ne žemės ūkio verslui ir miškininkystei, kuriems investicinės paramos nelieka

Aktyvaus ūkininko apibrėžimas

Nuo 2023 m. valstybės narės turi taikyti aktyvaus ūkininko apibrėžimą. Terminas „aktyvus ūkininkas“ nustatomas taip, jog būtų galima užtikrinti, kad parama būtų skiriama tik tiems, kas bent minimaliai verčiasi žemės ūkio veikla

- Sąvoka turi atitikti griežtus standartus – negali būti siejama su gamybos apimčių skatinimu (pavyzdžiui, gyvulių laikymas, derliaus kiekis ir pan);
- Šiuo metu jau yra įgyvendinamos aktyvios priemonės prieš neaktyvius „sofos“ ūkininkus: MPŪT gyvulių reikalavimas, neskiriamas beakcizis dyzelinas, reikalaujama dirbti žemę

Pareiškėjai, kuriems aktyvaus ūkininko apibrėžimas galėtų būti aktualus		
Išmokų suma per metus	Pareiškėjų skaičius	Plotas
Iki 600 eur	Iki 3 ha - 55,4 %	Iki 3 ha - 24,47 %
Iki 1000 eur	Iki 5 ha - 75,68%	Iki 5 ha - 42,15 %
Iki 2000 eur	Iki 10 ha - 93,2 %	Iki 10 ha - 68,42 %
Iki 3000 eur	Iki 15 ha - 97,06 %	Iki 15 ha - 78,87 %
Iki 4000 eur	Iki 20 ha - 98,33%	Iki 20 ha - 83,76 %
Iki 5000 eur	Iki 25 ha - 98,96 %	Iki 25 ha - 86,87 %
Ūkinė veikla nevykdoma 72 tūkst. ha arba 2,46 proc. nuo bendro deklaruojamo ploto		

SIŪLOMA likti prie jau išbandyto apibrėžimo varianto – neremiamų veiklų kontrolė. Tokiu būdu išvengiant daugiamečių pievų mažėjimo rizikos.

Maksimalių išmokų lubos – pasirinktas griežčiausias variantas

EUROPOS KOMISIJOS SIŪLOMI MAKSIMALIŲ IŠMOKŲ RIBOJIMO VARIANTAI:

I VARIANTAS

100 proc. Apribojimas
bazinių išmokų sumoms
Virš 100 tūkst. Eur

II VARIANTAS

Iki 85 proc. Išmokų
mažinimas sumoms
Virš 60 tūkst. Eur

III VARIANTAS

IKI 85 PROC. IŠMOKŲ MAŽINIMAS SUMOMS
VIRŠ 60 TŪKST. EUR IR

100 PROC. APRIBOJIMAS BAZINIŲ IŠMOKŲ
SUMOMS VIRŠ 100 TŪKST. EUR

- SU GALIMYBE IŠSKAIČIUOTI DARBO UŽMOKESTĮ – skatinimas mokėti apskaitomą DU ir į sektorių pritraukti legalią darbo jėgą
- Ūkių, kurie viršytų maksimalias išmokų ribas, skaičius: **290**
- Iš jų mišrūs ūkiai, turintys gyvulininkystės segmentą: **113 (39 proc.)**

DETALUS PRIEMONIŲ PRISTATYMAS

GEROS APLINKOS AGRARINĖS BŪKLĖS REIKALAVIMUOSE (GAAB) – esminės nuolaidos Lietuvos ūkininkams

GAAB 1 – Daugiamečių pievų išlaikymas:

- daugiamečių pievų išlaikymo reikalavimas taikomas nacionaliniu lygiu
- pasiūlyta prie melioracijos griovių palikti ir deklaruoti palaukes su žoline danga

GAAB2 – Durpžemių ir šlapynių apsauga:

- galimas senų melioracijos sistemų remontas ir rekonstravimas
- atsisakyta draudimo vykdyti žemės ūkio veiklą

GAAB4 – Paviršinio vandens apsauga:

- leidžiama ganyti paviršinio vandens telkinių apsaugos pakrančių apsaugos juostose

GAAB5 – Dirbamų šlaitų apsauga:

- šlaituose negalima auginti bulvių, runkelių, kitų šakniavaisių ir šakniagumbių
- nuo lapkričio 15 d. iki kovo 1 d. būtina užtikrinti bent minimalią žolinių augalų augmeniją, arba palikti ražienų laukus per žiemą arba kitas augalų liekanas

GAAB6 – Dirvos apsauga jautriausiu periodu:

- nuo lapkričio 15 d. iki kovo 1 d. ne mažesniame nei 50 proc. žemės plotas turi būti užimtas žemės ūkio augalais arba paliekamos ražienos arba kitos augalų liekanos
- Minimalus dirvos dangos reikalavimas neprivalomas po daržovių, bulvių, kukurūzų ir runkelių
- Juodąjį pūdymą iki kiekvienų metų rugsėjo 25 d. būtina apsėti arba apsodinti žemės ūkio augalais

GAAB7 – Minimali augalų kaita:

- tas pats pasėlis negali būti auginamas ilgiau nei 1 metus tame pačiame lauke
- tas pats pasėlis gali būti auginamas ir dvejus metus (atsėliavimas) iš eilės tame pačiame lauke jei naudojami posėliniai augalai, nepertraukiamai išlaikomi dirvoje bent 4 savaites
- kukurūzai, auginami pašarui, gali būti auginamas ilgiau nei dvejus metus tame pačiame lauke
- dvimečių augalų plotuose antraisiais jų augimo metais netaikomas posėlio reikalavimas

VALDYMO REIKALAVIMŲ (VR) kompromisai

VR 1 – Bendroji vandens politikos direktyva:

- Sutarta atsisakyti reikalavimo dėl požeminio vandens išteklių aprobavimo leidimo turėjimo;
- Atsisakyta išgauto požeminio vandens apskaitos metinių ataskaitų teikimo reikalavimo;
- Atsisakyta reikalavimo dėl ūkio subjektų aplinkos monitoringo ataskaitų teikimo;
- Sutarta atsisakyti reikalavimų susijusių su ūkinės veiklos draudimais požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonose bei paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose;
- Sutarta apjungti požeminio vandens gavybos grėžinio paso turėjimo reikalavimą ir leidimo naudoti žemės gelmių išteklius reikalavimą.

VR 2 – Nitrato direktyva:

- Atsisakyta reikalavimo dėl duomenų apie ūkyje sunaudotų mineralinių ir (ar) organinių trąšų kiekį pagal veikliąsias medžiagas, teikimo;
- Sutarta Valdymo reikalavimuose nenurodyti konkrečių draudimo tręšti mėšlu ir (ar) srutomis datų šaltuoju metų laikotarpiu, o duoti nuorodą į Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų aprašą.

EKOSCHEMOS: remiami visi sektoriai, tačiau didžiausi pokyčiai laukia augalininkystės ūkių

Sodininkystė, uogininkystė ir daržininkystė

- Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu
- Tausojanti vaisių ir daržovių programa (NKP)

Pievų priežiūra

- Ariamos žemės keitimas pievomis:
  - durpžemių žemės keitimas pievomis
  - eroduotos žemės keitimas pievomis
- Pievų ir šlapynių priežiūra:
  - ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius
  - ekstensyvus šlapynių tvarkymas
  - EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas

Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo

Gyvūnų gerovė

KOMPLEKSINĖ EKOSHEMA

Veiklos ariamojoje žemėje:

- Augalų kaita (min. 4 nariai)
- Tarpiniai pasėliai
- Daugianarių pasėlių auginimas
- Sertifikuotos sėklos naudojimas
- Kraštovaizdžio elementų priežiūra
- Augalų juostos:
  - trumpaamžių medingųjų augalų juostos
  - daugiamečių žolių juostos
- Neariminė tausojamoji žemdirbystė

EKOSCHEMOS: nuolaidos ir kompromisai

Sodininkystė, uogininkystė ir daržininkystė

- Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu
- Tausojanti vaisių ir daržovių programa (NKP)

Pievų priežiūra

- Ariamos žemės keitimas pievomis:
  - durpžemių žemės keitimas pievomis
  - eroduotos žemės keitimas pievomis
- Pievų ir šlapynių priežiūra:
  - ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius
  - ekstensyvus šlapynių tvarkymas
  - EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas

Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo

Gyvūnų gerovė

- **Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu:** glifosatą bus galima naudoti ne daugiau 1 kartą per metus, sumažintas feromonų gaudyklių ir skaičius (0,3 ha pakeista į 1 ha);
- **Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP):** į sąrašą įtrauktos ir uogos, įsipareigojimų laikotarpis sutrumpintas nuo 5 metų iki 3 metų
- **Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius:** žolės likučių smulkinimas ir paskleidimas leidžiamas
- **Vertinama,** kokiose ekoschemose galės dalyvauti paramą pagal ekologinio ūkininkavimo priemones gaunantys ūkiai (tuo pačiu užtikrinant, kad būtų išvengta dvigubo finansavimo)
- **Nesutarta** dėl gyvūnų gerovės ekoschemos – remiamų sektorių ir priemonės turinio

EKOSCHEMOS: nuolaidos ir kompromisai

KOMPLEKSNĖ EKOSHEMA

- **Sodų ir Augalų kaita:** atsisakyta reikalavimo skaičiuoti humuso balansą, išplėstas dirvą gerinančių augalų sąrašas;
- **Tarpiniai pasėliai:** sutrumpintas pasėlių išlaikymo terminas (pasėti iki rugsėjo 1 d. ir išlaikyti iki kitų metų kovo 1 d.), leidžiamas gyvulių ganymas;
- **Daugianarių pasėlių auginimas:** įtrauktas posėlis, leidžiamas gyvulių ganymas;
- **Sertifikuotos sėklos naudojimas:** atsisakyta augalų sąrašo (bus remiama ir žolinių augalų sertifikuotos sėklos naudojimas);
- **Kraštovaizdžio elementų priežiūra:** į sąrašą įtrauktos ir senos sodybvietės;
- **Trumpaamžių medingųjų augalų juostos:** nupjautą masę bus galima ir susmulkinti;
- **Daugiamečių žolių juostos:** atsisakyta pasėjimo termino, į žolių sąrašą įtrauktos ir varpinės žolės, nupjautą masę bus galima ir susmulkinti, sutrumpintas įsipareigojimų laikotarpis iki 3 metų;
- **Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos:** patikslinta, kad galimi įvairūs dirbimo būdai be plūgo (neapverčiant dirvos), nereglamentuojamas sekliojo dirvos dirbimo gylis, bus remiamas ir pievų atsėjimas akėčiomis;
- Atsisakyta ekoschemos dėl **migruojančių paukščių apsaugos ir jų daromos žalos prevencijos.**

Tęsiamos SEKTORINĖS INTERVENCIJOS

BŽŪP nuo 2023 m. iš I-ojo ramsčio bus tęsiama parama šiems sektoriams:

Vaisių ir daržovių sektorius per patvirtintas gamintojų organizacijų (GO) veiklos programas:

- ES parama siekia 50% faktiškai patirtų GO išlaidų vykdant veiksmų programas, tačiau negali viršyti 4,1% GO parduodamos produkcijos vertės
- ne mažiau kaip 15 proc. lėšų – su aplinkosauga ir klimato kaita susijusioms priemonės finansuoti
- 5 proc. lėšų – su inovacijų ir tvarios gamybos metodų diegimu
- Priemonė finansuojama iš ES biudžeto atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės poreikį

Bitininkystės sektorius:

- konsultavimo paslaugoms ir mokymams, techninei pagalbai
- investicijoms į materialųjį ir nematerialųjį turtą
- bendradarbiavimui su mokslo įstaigomis
- rinkos stebėsenai ir rinkodarai
- produktų kokybės gerinimui
- Metinis priemonės biudžetas didėja nuo 0,974 mln. Eur 2020–2022 m. iki 1,1 mln. Eur 2023–2027 m. (549,8 tūkst. Eur. ES lėšų ir tiek pat nacionalinių lėšų)

Vyno sektorius:

- parama trečiojoje valstybėje vykdomai vyno pardavimo skatinimo veiklai
- metinis priemonės biudžetas 43 tūkst. Eur
- Galimi paramos gavėjai – vyną gaminantys ūkio subjektai

BAZINĖS IŠMOKOS didės

- Mažiausias valdos naudmenų plotas, už kurį mokama bazinė pajamų parama, yra 1 ha. Jį gali sudaryti ne mažesni kaip 0,1 ha laukai. 1 ha riba paramai gauti naudojama užtikrinant paramos reikalavimų tęstinumą.
- Parama mokama už kiekvieną reikalavimus atitinkantį hektarą. Šiai paramos priemonei skiriama vidutiniškai 39 proc. viso TI finansavimo per 2023-2027 m. laikotarpį. Kadangi planuojama, kad paramos dalis, skirta eko-schemoms nuo 2025 m. didės, paramos dalis, skirta bazinės pajamų paramos priemonei mažės. Atitinkamai šiai intervencijai 2023-2024 m. skiriama 40,5 proc., o 2025-2027 m. – 38 proc. visų tiesioginėms išmokoms skirtų asignavimų.
- Bazinės pajamų paramos tvarumui didinti tarifas nustatomas visus šiai paramai skirtus asignavimus padalijant iš prognozuojamo tinkamo deklaruoti ploto, už kurį mokamos tiesioginės išmokos.

METAI	2023	2024	2025	2026	2027
EUR/HA	81,5	82,6	78,5	79,5	79,3
PLOTAS, HA	2 918 068	2 922 293	2 926 295	2 930 463	2 935 186
MLN. EUR	237,8	241,2	229,6	232,8	232,8

Didinamos PERSKIRSTYMO IŠMOKOS smulkių ir vidutinių ūkių gyvybingumui

Didėja TI voko dalis nuo 15 proc. iki 20 proc. (602,4 mln. Eur). Vidutinis metinis finansinis vokas didėja 36,4 proc.

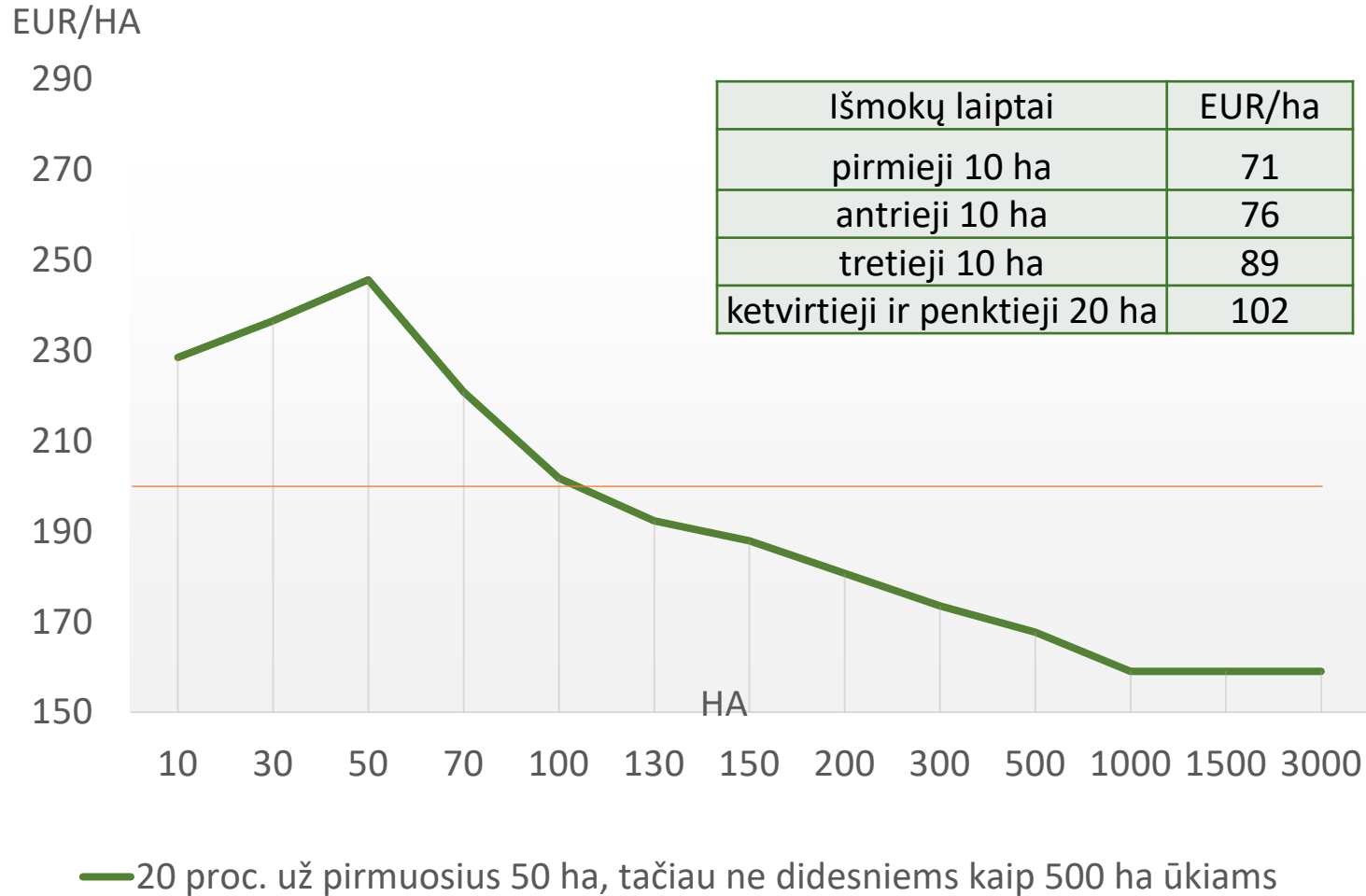
- **Išmokos už pirmus 50 ha** (buvo 30 ha) ir ne didesniems kaip 500 ha ūkiams
- **Didesnė parama ūkiams nuo 30 iki 50 ha** – išmokos diferencijuojamos siekiant remti perspektyvius ūkius
- **Nuo 60,5 Eur/ha iki 82,5 Eur/ha didėja** vidutinis išmokos dydis
- **Rodikliai išmokų dydžiams nustatyti:**
  - Bendrasis ūkio pelnas su subsidijomis iš ha;
  - Bendroji ūkio produkcijos vertė tenkanti 1 Eur išlaidų;
  - Vidutinis darbo užmokestis žemės ūkyje;
  - Pilną darbo dieną dirbančių darbuotojų skaičius ūkyje

	2014-2022 m.	2023-2027 m.
Metodika	Vienoda išmoka už kiekvieną ha	Diferencijuota išmoka kas 10 ha
Išmokos dydis	64,2 EUR/ha (2020 m.)	nuo 71 iki 102 EUR/ha (2023 m.)
Ploto ribos	30 ha (visi ūkiai)	50 ha (ne didesni nei 500 ha ūkiai)
Finansinis vokas	15 proc.	20 proc.

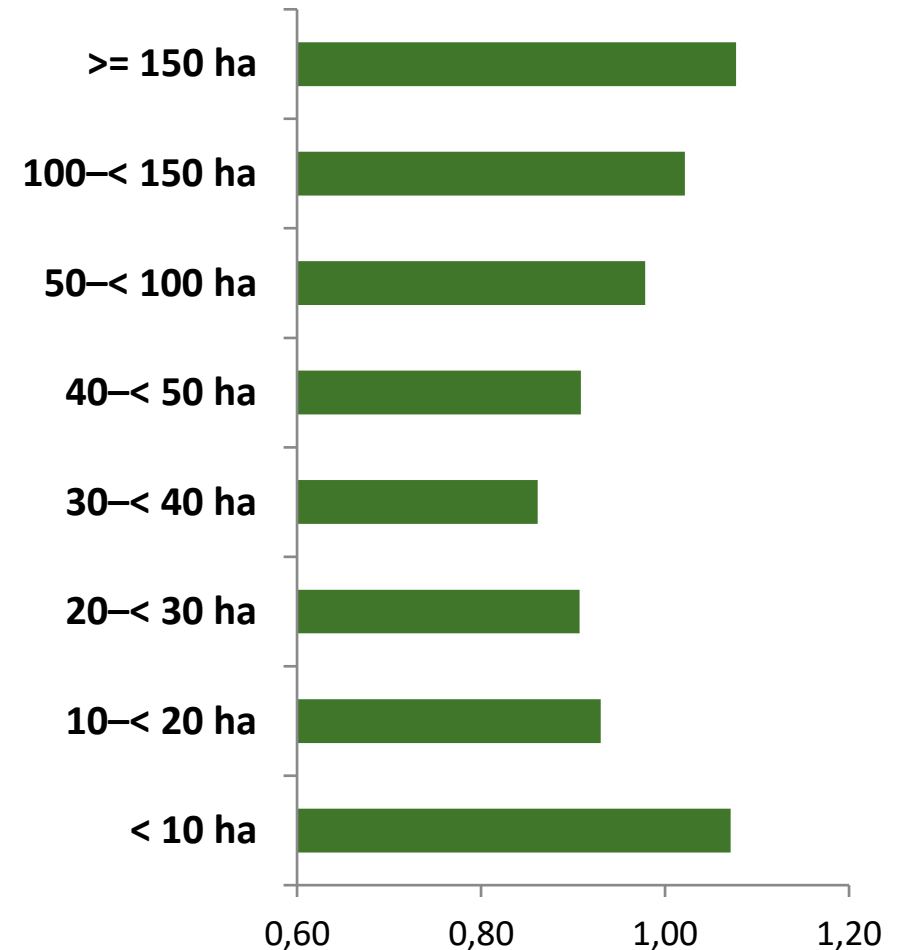
Skirstant tiesioginę paramą ūkininkų pajamoms, neproporcingai didelės išmokų sumos paskirstomos gana nedideliam stambių paramos gavėjų skaičiui. Smulkieji ir (arba) vidutiniai ūkiai remiami labiau, nes jie negali pasinaudoti masto ekonomija, todėl stambieji ūkiai turi pranašumą.

Skaičiuojant PERSKIRSTYMO IŠMOKAS atsižvelgiama į ekonominius rodiklius

Vidutiniai skirtingo dydžio ūkio išmokų dydžiai Lietuvoje 2023 m.

Vidutinė bendroji produkcija 1 EUR išlaidų 2012-2018 metais pagal ūkio dydį (ha)

SUSIETOSIOS PARAMOS prioritetas – pienininkystės ir kitiems žaliavų ūkiams remti

Skiriama maksimali suma 15 proc. (451 mln. Eur) nuo TI voko:

- Išmokos didėja **vaisių, daržovių bei pieninių karvių** sektoriams, kurie yra prioritetiniai dėl apsirūpinimo vietine žaliava ir ekonominės padėties.
- Ne mažiau kaip 2 proc. punktai baltyminių augalų rėmimui

Pokyčiai:

- Nutraukiama parama pieninių bulių sektoriui lėšos perkeliamos į pieninių karvių sektorių
- Nutraukiama parama javų sertifikuotos sėklos sektoriui parama skiriama per ekoschemą

2023-2027 m.
11 schemų:

pieninių karvių

mėsinių galvijų

avių

oškų

baltyminių augalų

vaisių

uogų ir riešutų

daržovių

šiltnamių daržovių

cukrinių runkelių

sėklinių bulvių

PARAMA TAIKOMA ekonomiškai jautriems sektoriams, siekiant veiklos tęstinumo, didesnio konkurencingumo, kokybės ir tvarumo

SUSIETOJI PARAMA didėja daugeliui ūkių

	2023-2027	2021		2023-2027	
SUSIETOJI PARAMA	Metinis vidurkis		Metinis vidutinis skirtumas, 2023-2027 palyginti su 2021 m.	Preliminari vidutinė metinė išmoka	
Sektorius	mln. EUR		Dalis	mln. EUR	
				EUR/vnt. (ha)	
Pieninių karvių	45,43	36,4	+25%	+9,00	202,3
Mėsinių galvijų	18,80	16,1	+17%	+2,67	99,9
Avių	2,82	2,4	+16%	+0,40	12,8
Ožkų	0,31	0,3	+17%	+0,04	19,9
Baltyminių augalų	13,58	13,1	+4%	+0,48	48,0
Cukrinių runkelių	1,90	1,8	+5%	+0,09	117,9
Lauko daržovių	2,32	1,5	+57%	+0,84	428,4
Vaisių	2,19	3,6	+30%	+1,08	421,3
Uogų ir riešutų	2,49	0,0			272,1
Uždaro grunto daržovių	0,45	1,4	-68%	-0,95	5349,2
Sėklinių bulvių	0,08	0,1	+7%	+0,01	498,5
Pieninių bulių	0,00	5,4	-100%	-5,38	0,0
Sertifikuota javų sėkla apsodinti plotai	0,00	3,4	-100%	-3,39	0,0
VISO susietajai per metus	90,37	85,49	+6%		
VISO TI per metus	602,45	569,97	+6%		
Dalis nuo TI voko	15,00%	15,00%	- maksimali riba		

Naujovė – išmoka bus diferencijuota. Taip siekiama paskatinti vidutinius pieno ūkius likti rinkoje.

Išmoka laiptuojama pagal laikomų karvių skaičių (1-10 (169 EUR); 11-50 (217 EUR); 51-150 (241 EUR); >151 (181 EUR)), t. y. už pirmas 10 karvių, už kitas 40 karvių ir t.t. + priedas už produktyvumo kontrolę – 10 EUR.

dvi išmokos: apie 125 EUR - kurių kraujo laipsnis > 51 mėsinės veislės, ir apie 85 EUR, kurių mažiau nei 51 proc.

Minimali riba – 0,1 ha. (Buvo 0,5 ha).

Dvigubai didesnė parama JAUNIESIEMS ŪKININKAMS – įveikti kartų kaitos kaime iššūkius

Vienas iš svarbiausių Lietuvos prioritetų ir poreikių bei privalomas EK įpareigojimas. Vidutinis metinis finansinis vokas didėja tiek I (110 proc.), tiek II ramstyje (83 proc.)

- Maksimalus plotas už kurį mokama išmoka, planuojama, 70 ha (šiuo metu – 90 ha), taip padidinant išmoką už hektarą;
- Išmoka už hektarą nuo 70 Eur padidėja iki 147 Eur;
- 50 proc. nuo 40 tūkst. Eur iki 60 tūkst. Eur didinama jaunųjų ūkininkų įsikūrimo parama;
- Įsikūrimo parama bus derinama su finansinės inžinerijos priemonėmis, todėl jaunieji ūkininkai galės įgyvendinti ambicingesnius projektus, įsigyti žemės ir kt.

- Maksimali išmokos suma: **100 000 Eur** (įsikūrimo išmoka + finansų priemonės).
- Siūloma didinti jaunojo ūkininko ūkio ekonominio potencialo (ką turi pasiekti įgyvendinęs projektą) apatinę ribą iki **SP > 12 000 Eur arba 10-11 karvių**.
(dabar SP > 8 000 Eur, 9 karvės).

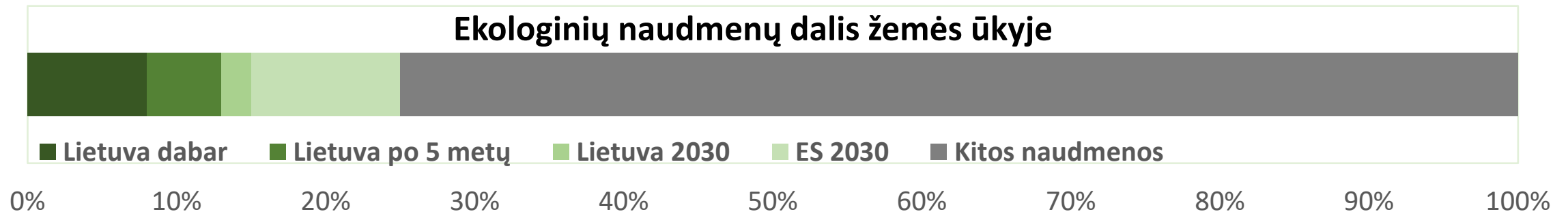
TENDENCIJA: nauji jauni ūkiai – mažesni pagal plotą, padidėjusios išmokos labiau pritrauks besikuriančius žemės ūkio subjektus

EKOLOGINIO ŪKININKAVIMO tikslams siekti skiriama ir tiesioginių išmokų, ir Kaimo plėtros parama

Ekologinis ūkininkavimas remiamas per abu ramsčius: perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo remiamas iš TI voko, o ekologinis ūkininkavimas remiamas iš KP voko

- **122 proc. didėja** vidutinis metinis kaimo plėtros finansinis vokas ekologiškai ūkininkaujantiems
- **Mažėja išmokų skaičius** (vietoj 8 išmokų lieka 3 išmokos – javams; sodams, uogynams, daržams ir vaistažolėms; daugiametėms žolėms), o pačios išmokos didėja.

Tikimasi, kad ekologiniai plotai Lietuvoje per 5 metus nuo 8 proc. padidės iki 13 proc. Siekis - 15 proc. ekologinio ŽŪN ploto iki 2030 m., EK ambicija – 25 proc. iki 2030 m.

INVESTICIJOS Į ŽEMĖS ŪKIO VALDAS: dėmesys tvarumui, konkurencingumui ir pridėtinei vertei didinti

Vidutinis metinis finansinis vokas mažėja 12 proc. iki 57 mln. Eur. Biudžeto mažėjimą siekiama kompensuoti pasitelkiant kitus fondus (Modernizavimo fondas). PRIORITETAI:

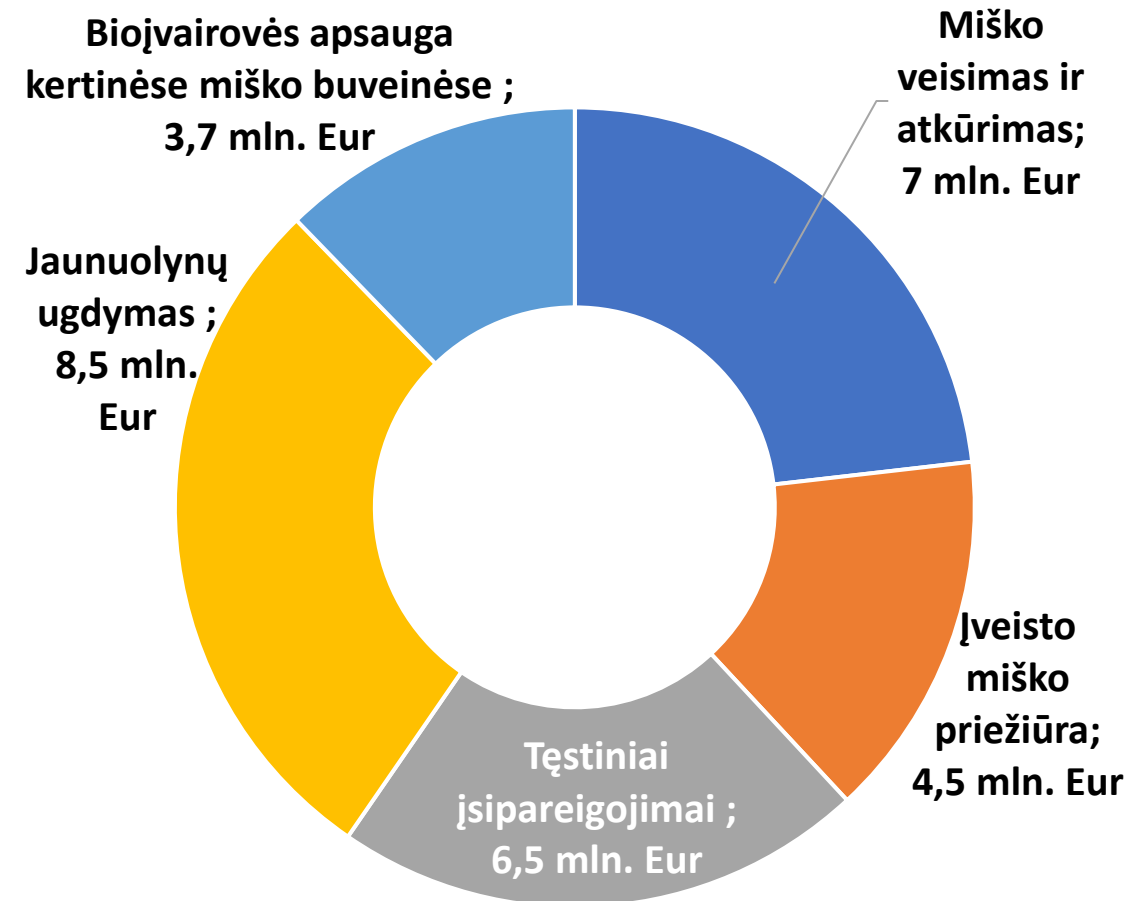
- **Tvarios investicijos**
mėšlo tvarkymo sistemos, gyvulininkystės objektų kvapų/oro taršos mažinimas
- **Konkurencingumą didinančios investicijos**
  - investicijos į gamybinius pastatus (statyba, rekonstrukcija, įrengimas);
  - specializuota pašarų ruošimo, ūkinių gyvūnų šėrimo įranga;
  - derliaus nuėmimo, derliaus pirminio paruošimo, apdorojimo įranga;
  - derliaus saugojimo, sandėliavimo įranga
- **Didžiausias dėmesys tiems, kam paramos reikia labiausiai**
vidutiniai šeimos ūkiai, jaunieji ūkininkai, tvariai ūkininkaujantys
- **Siekis apsirūpinti vietoje užaugintu maistu ir didinti pridėtinę vertę**
paramos skirstymas pagal prioritetinius sektorius
- **Tam tikros investicijos remiamos per finansinę inžineriją**
traktoriams – lengvatinės paskolos

- Parama teikiama, jei valdos ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, **ne mažesnis nei 16 000 Eur**
- **VIDUTINIS PARAMOS DYDIS VIENAM PROJEKTUI:**
  - mėšlo tvarkymo sistemos, gyvulininkystės objektų kvapų/oro taršos mažinimas: **250 tūkst. Eur**
  - konkurencingumas, pridėtinės vertės didinimas: **1 mln. Eur**

Parama MIŠKAMS mažėja siekiant išlaikyti investicinių lėšų dalį ūkininkavimui ir finansuoti ankstesnius įsipareigojimus

PRIEMONĖ	FINANSAVIMAS, EUR	
	Viso 2023-2027 m.	Metinis vidurkis
Miško veisimas ir atkūrimas po gamtinių nelaimių	7 mln.	1,4 mln.
Įveisto miško priežiūra (išmoka 8 m.)	4,5 mln.	0,9 mln.
Tęstiniai miškų priežiūros įsipareigojimai (pagal 2007–2022 m. projektus)	6,5 mln.	1,3 mln.
Jaunuolynų ugdymas	8,5 mln.	1,7 mln.
Bioįvairovės apsauga kartinėse miško buveinėse (išmoka 5 m.)	3,6 mln.	0,72 mln.
Viso	30,1 mln.	-

Vidutinis metinis finansinis vokas mažėja apie 40 proc.

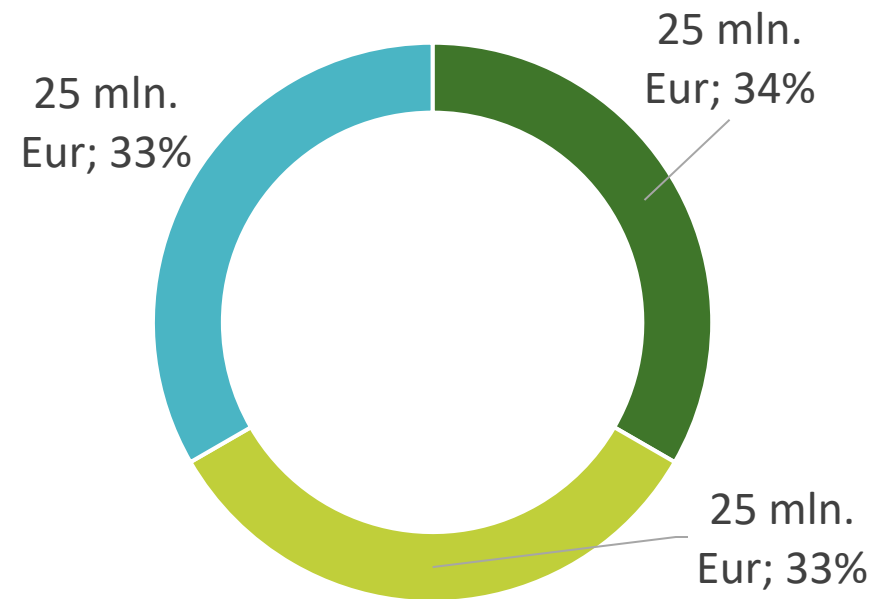

LEADER TIKSLAI – didinti užimtumą ir mažinti skurdą kaimiškose vietovėse

- **10 proc. didėja** vidutinis metinis finansinis vokas
- **Nuo 5,21 proc. iki 7,7 proc. didėja** LEADER skiriama KP lėšų dalis
- **Nuo 15 mln. iki 17,9 mln. Eur** didėja vidutinis metinis biudžetas
- **Vienos Vietos veiklos grupės (VVG)** metinis biudžetas nuo 306,3 tūkst. Eur išauga iki 365,1 tūkst. Eur
- **Remiami** Sumanieji kaimai - preliminari parama 1 sumaniam kaimui - 0,5 mln. Eur.

Naujasis VVG lėšų skirstymas:

- **Atitinka esminius LEADER tikslus** – didinti užimtumą ir socialinę įtrauktį.
- **Išsaugo VVG identitetą** – santykį su vietove ir jos gyventojais bei problemomis.

- Parama pagal gyventojų skaičiaus rodiklį, taikant perskirstymo koeficientus: iki 15 000 gyv. – 1,2; 15 001 - 24 000 gyv. – 0,85; 24 001 -33 000 gyv. – 0,6; virš 33 000 gyv. – 0,45
- Parama pagal VVG teritorijos nedarbo rodiklį – vietovės problematiką užimtumo srityje ir skurdo rizikos rodiklį
- Bazinė paramos suma visoms VVG po lygiai po 509 499 Eur

Parama MAŽIAU PALANKIOMS ŪKININKAUTI VIETOVĖMS mažėja, skatinamas aplinkai draugiškas ūkininkavimas ir gyvulininkystė

Vidutinis metinis finansinis KP vokas mažėja iki 87,5 mln. EUR, tačiau mažėja teritorija (pagal 2018 m. žemėlapij) bei 25 mln. Eur papildomai skiriama iš Ekoschemų – bendra MPŪV suma – 112,5 mln. EUR

- **Ariamoje žemėje** skirtumas (62 EUR/ha) nuo pelno derlingose žemėse kompensuojamas 75 proc. didelio nepalankumo žemėse ir 50 proc. mažesnio nepalankumo žemėse
- **Gyvulininkystė** – pelningesnė veikla nederlingose žemėse: daugiau gyvulių – didesnė išmoka – parama iš ekoschemų – 25 mln. EUR
- **Smulkūs ir vidutiniai ūkiai** – virš 200 ha ariamos žemės išmoka mažinama 50 proc.
- **Vidutinė išmoka** ariamoje žemėje (įskaitant karsto zonas ir potvynių teritorijas), palyginti su dabartinių principų pritaikymu, naujuoju laikotarpiu **mažėtų 15 proc. (nuo 42,5 iki 36,1 EUR/ha)**

Pagal Reglamentą tik 50 proc. paramos ūkininkaujantiems vietovėse, kurioms būdingos gamtinės ar kitokios būdingos kliūtys bus įskaitomos į aplinkosaugos ir klimato privalomuosius įsipareigojimus

Vietovės tipas	Plotas	Kompensacinė išmoka, EUR/ha, (pagal 62 EUR/ha išmokos bazę)	
		iki 200 ha - 100 proc.	virš 200 ha - 50 proc.
Ariama žemė didesnio intensyvumo gamtinių trūkumų vietovėse (75 proc. kompensavimas)	254,6 tūkst. ha	46,2	23,1
Ariama žemė mažesnio intensyvumo gamtinių trūkumų vietovėse (50 proc. kompensavimas)	152,1 tūkst. ha	30,8	15,4
Pievos ir ganyklos	263,7 tūkst. ha	0 (papildoma ekoschema - 25 mln. Eur)	
Vietovės, priklausančios intensyvaus karsto zonai	60 tūkst. ha	20	
Potvynių užliejamos teritorijos	18 tūkst. ha	20	
Poreikis		87,5 mln. EUR	

SMULKŪS IR VIDUTINIAI ŪKIAI – orientuojamasi į aukštesnę pridėtinę vertę:

Vidutinis metinis finansinis vokas didėja apie 10 proc.:

- Reglamente nebelieka 15 tūkst. Eur paramos schemos
- Įgyvendindami investicinius projektus smulkūs ūkininkai turės prisidėti nuosavomis lėšomis bent 15 proc.
- Modeliuojamos 2 priemonės išimtinai smulkiems ūkiams:
  - ūkininkų bendradarbiavimas
  - pavienių smulkių ūkinių modernizavimas
- nuo 8 000 iki 16 000 Eur didinama smulkaus ūkio ekonominė riba (skaičiuojant standartinės produkcijos (SP verte). Tačiau, jei ūkiai bendradarbiauja, jie gali būti ir smulkesni (SP > 4 000 Eur).

PRIORITETAS: orientuotiems į aukštesnės pridėtinės vertės kūrimą (t.y. ekologiniams, NKP, perdirbantiems ūkyje užaugintą produkciją).

INVESTICIJOS PERDIRBIMUI orientuotos į sektorius, kur pagaminama daug žaliavos

Vidutinis metinis finansinis vokas PERRDIRBIMUI didėja 4 proc.

- Remiamas pridėtinės vertės kūrimas, visų pirma orientuojantis į sektorius, kuriuose yra pagaminama daug žaliavos, bet neišvystytas jos perdirbimas;
- Remiami didesnės apimties, inovatyvūs, į eksportą orientuoti projektai (vidutinis paramos dydis vienam projektui 5 mln. Eur, 20 mln. Eur laikotarpiui vienam subjektui);
- Tam tikros investicijos ar veiklos remiamos teikiant lengvatines paskolas.

Tęsiama parama NEGAMYBINĖMS INVESTICIJOMS:

- **Preveninių priemonių taikymas prieš plėšrūnų daromą žalą**
50 proc. didinama maksimali paramos suma vienam pareiškėjui, planuojama remti ir aviganio šuns įsigijimą
- **Parama investicijoms į prevencinę veiklą, kuria siekiama sumažinti galimų gaivalinių nelaimių, nepalankių klimato reiškinių ir katastrofinių įvykių padarinius**
ūkiams kompensuojama dalis lėšų, investuotų į prevencines biologinės saugos priemones
- **Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu**
praplėstas saugomų paukščių sąrašas, įtrauktas balinių vėžlių, drugių saugojimas, naujas saugomų augalų sąrašas. Remiamas aptvarų gyvuliams ganyti įsigijimas, invazinių augalų naikinimas

TRUMPOSIOS GRANDINĖS – tikimasi proveržio

Vidutinis metinis finansinis vokas didėja 25 proc. Finansinis vokas didinimas tikintis proveržio, kuris dabartiniu laikotarpiu nebuvo pakankamas

■ Remiamos 3 tipų tiekimo grandinės:

- ūkininkų bendradarbiavimas kuriant produkcijos realizacijos vietas
- ūkiuose pagamintos, užaugintos produkcijos tiekimas maitinimo paslaugas tiekiantiems viešiesiems subjektams (mokykloms, darželiams, pan.)
- regioninių žemės ūkio produkcijos logistikos centrų kūrimas

■ Grandinės dalyviai (paramos gavėjai):

- ne mažiau kaip 2 žemės ūkio subjektai
- ne daugiau kaip 1 tarpininkas (jo gali nebūti)
- Projekto partneriais galiu būti ir viešieji juridiniai asmenys

RIZIKOS VALDYMO PRIEMONĖS – pasėlių ir gyvulių draudimas

Vidutinis metinis finansinis vokas didėja 29 proc.

- Tęsiama parama (įmokų kompensavimas) pasėlių draudimui nuo iššalimo ir sausrų bei gyvulių draudimui nuo ligų
- Tęsimas pereinamuoju laikotarpiu įsteigtų savitarpio pagalbos fondų dalyvių nuostolių kompensavimas
- Remiamas naujai besisteigiančių savitarpio pagalbos fondų steigimas: kompensuojamos steigimo išlaidos ir dalyvių įnašai.

Remiama reguliuojama MELIORACIJA

Vidutinis metinis finansinis vokas mažėja 69,5 proc. Paramos intensyvumas 80 proc.

- **Remiama reguliuojama melioracija:**

- Rekonstruota sistema: remiamas tik reguliuojamų melioracijos šulinių įrengimas (30 000 Eur/projektui)
- Nerekonstruota sistema: sistemos rekonstrukcija įrengiant melioracijos šulinius (300 000 Eur/ projektui)

- **Paramos gavėjai:** žemės ūkio subjektai, melioracijos sistemų naudotojų asociacijos, savivaldybės.

Paramos sąlygos:

- rekonstruojami tik ne mažiau 45 proc. nusidėvėję melioracijos statiniai;
- ne mažiau kaip 50 proc. pagrindinio rinktuvo ilgio arba melioracijos sistemos aptarnaujamo ploto turi būti pritaikyta vandens lygiui reguliuoti;
- turi būti rekonstruota visa melioracijos sistema (100 proc.).

PRIORITETAS: teritorijoms, kuriose didelė pasklidoji žemės ūkio tarša ir bloga paviršinių vandenų kokybė, projektams, kuriose numatomos papildomos aplinkosauginės investicijos (dvigubo profilio griovų šlaitai, sedimentacijos tvenkiniai, denitrifikacijos bioreaktoriai).

EIP – Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje

- **Vidutinis metinis finansinis vokas** išlieka nepakitęs
- Siekiama toliau plėtoti aktyvų bendradarbiavimą tarp žemės ūkio veiklos subjektų, mokslinių tyrimų įstaigų, konsultavimo įstaigų ir kt., kuriant ir diegiant žemės ūkiui aktualias inovacijas, populiarinant mokslinių tyrimų rezultatų pritaikymą praktinėms problemoms spręsti, sudarant galimybes EIP projektų rezultatus plėtoti H2020 ir kt. iniciatyvose;
- **Prioritetinės temos**, susijusios su aplinkos apsauga, poveikiu klimatui, tvaria gamyba, beatliekinių ir mažų atliekų technologijų taikymu, novatoriškų bioproduktų iš biožaliavų vystymu ir gamyba, skaitmeninimu, sektoriaus atsparumo krizėms didinimu ir kt.
- Galimybė į inovacinius projektus įtraukti **užsienio ekspertus**;
- **Projektų įgyvendinimas 3 etapais:**
  - projektų idėjų atranka,
  - inovacinio plano rengimas, projekto įgyvendinimas.
  - Finansuojamas plano, kaip kurti arba įgyvendinti tam tikrą inovacinį projektą, parengimas.

PARODOMIEJI PROJEKTAI

Vidutinis metinis finansinis vokas išlieka nepakitęs

Projektų metu demonstruojamos praktinės galimybės diegti inovacijas, pažangias technologijas ir jų praktinė nauda veiklos rezultatams;

Projektų rezultatai sistemingai prieinami visiems Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos veikėjams;

Galimas naujas pareiškėjas – EIP veiklos grupė

Prioritetinės temos, susijusios su agrarine aplinkosauga ir klimato kaita, bioekonomika, trumposiomis maisto tiekimo grandinėmis, aukštos pridėtinės vertės žemės ūkio ir maisto žaliavų gamyba ir perdirbimu, skaitmeninimu, inovacijų diegimu, kt.

Profesinis mokymas ir įgūdžių įgijimas

Vidutinis metinis finansinis vokas mažėja apie 30 proc. (lėšos nukreipiamos konsultavimui)

Prioritetinės tikslinės grupės:

- naujai besikuriantys valdų valdytojai, kurie neturi būtinojo pasirengimo ūkininkauti,
- pradedantieji ekologiškai ūkininkauti,
- planuojantys taikyti agrarinės aplinkosaugos, klimato, bioįvairovės priemones;

Tęsimos didžiausio populiarumo sulaukusios temos, taip pat jos papildomos naujomis temomis, atsižvelgiant į naujausias tendencijas ir ūkininkų poreikius: rinkodara, elektroninė prekyba, skaitmeniniai įgūdžiai, taip pat daugiau dėmesio skiriama aktualiems klausimams: Žalioji kursas, tvarus ūkininkavimas

Projektų partneriai – asociacijos – siekiant užtikrinti siūlomų mokymų atitiktį potencialių mokymų dalyvių poreikiams;

Įvairinami mokymo metodai:

- situacijų analizė ir simuliacija,
- dalijimosi patirtimi grupių mokymasis,
- praktinės užduotys, kurios padės susieti informaciją su realiomis žemės ūkio veiklos subjektams aktualiomis problemomis.

Konsultavimo paslaugos

- Vidutinis metinis finansinis **vokas didėja 34 proc.;**
- **Aukštos kokybės konsultavimo veiklos**, kurios padės spręsti aplinką tausojančių ir aukštesnę pridėtinę vertę kuriančių technologijų diegimo, trumpų tiekimo grandinių organizavimo, klimato kaitos keliamus iššūkius, užtikrinti darnų ūkių valdymą, įskaitant ekonominius, aplinkos bei socialinius aspektus;
- EIP veiklos grupėms teikiamos **inovacijų konsultacinės paslaugos;**
- **Plečiamas konsultantų tinklas** – kaip pareiškėjai įtraukiamos asociacijos, vienijančios fizinius ir (ar) juridinius asmenis, užsiimančius žemės ūkio ir miškininkystės veikla ir pripažinti žemės ūkio kooperatyvai ir žemės ūkio kooperatyvų asociacijos;
- **Į vartotoją (ūkininką) orientuota bendra konsultantų tinklo platforma** (konsultantų sąrašo sudarymas pagal nustatytus kvalifikacinius reikalavimus), kad konsultavimo sistema būtų atviresnė, lankstesnė ir daugiau atlieptų ūkininkų poreikius;
- **Nauji konsultavimo būdai:** mokymas iš patirties, pasitelkiant pažangiai ūkininkaujančius ūkius; interaktyvus konsultavimas nuotoliniu būdu; konsultacijos, teikiamos, kuriant temines grupes ir kt.;

AČIŪ